

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Tertio: p[ro]pt[er] di[g]nitati[is] reuere[n]tia[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

facillie postea intelligebat oia creata. Por
 que hec excellētia scie z sapie dicitur vir gimis
 p̄uaderi triplici rōne. Primo rōne sue
 inocētie. Nā z in statu inocētie adā pleni
 tudine scientie z sapie hūit. Un̄ di. Tho.
 j. p. sū. q. lxxxiij. q. p̄mus hō sic institutus
 est a deo ut haberet oēm sciētā rez. in q̄b
 hō natus ē instruitur: hec sūt oia illa q̄ vir
 tualiter existit in p̄mis p̄ncipijs q̄ se no
 tis q̄cūq̄ scz hoies cognoscere naturalit̄
 p̄nt. Et de sup̄naturalibz rātā hūit cogni
 tione q̄nta erat necessaria ad gubernatio
 nē vite hūane fm̄ statū illū. Hāc autē sciē
 tiā hūit q̄ species infusas. Dicit autē ma
 gister in. iij. sen. di. j. q. hō in statu inocē
 tie vidit deū sine medio: q̄b intelligit̄ vt
 dicit̄ Tho. vbi s̄ sine medio q̄ cui⁹ noticiā
 in aliqd̄ ignotū deuenim⁹ sic est mediū de
 monstratōis sz nō sine medio spectari: nō
 em̄ oportebat p̄mū hoiem puenire in dei
 cognitionē p̄ demonstratōis sup̄ā ab effe
 ctibz sic nob̄ ē necessariū: sz s̄ in effe
 ctibz p̄cipue itelligibilibz deū suo mō cognosce
 bat. Hec ex Tho. vbi s̄. Si q̄ fuit p̄mū hō
 in statu inocētie sic excellēt̄ illuminatus
 nō ē dubitā dū de h̄gine dei m̄se q̄n fuerit
 multo excellēt̄ illuminata in oī dina sapia
 z hā sciētia cui⁹ p̄fecto innocētia p̄fectior
 z excellētior fuit q̄ innocētia ade vrs̄ di
 ctū ē. Sedo ex p̄ditōe ignorātie q̄ ē p̄ca
 er p̄cto p̄sequēs. Un̄ di. Aug. q. app̄ba
 re fallā p̄ veris nō ē natura instituti hois
 sz d̄nati. Ponit etiā beda ignorātiā esse
 vni de q̄tuor vulneribz inflicis hūano ge
 neris p̄cto. Ponit em̄ q̄tuor h̄mōi vulne
 ra. v. z cupiscētā i appetitu cupiscibili. i
 firmitate in irascibili: maliciā in volūate
 z ignorātiā in rōe. A q̄b credēdū ē brām
 h̄gine oīno exēptā q̄ oīno imunis fuit ab
 oī p̄cto. Esti dicās fames z sitis z cetere
 dui⁹ vite penalitates sūt etiā pene p̄cti a
 q̄b tñ h̄go maria nō fuit exēpta nec etiā a
 morte: q̄ nec ab ignorātia. Dico q̄ nō ē
 simile q̄ ignorātia est pena p̄ius inutilis
 Ille autē q̄ dicte sūt z similes p̄nt eē vtilis
 z merito inq̄ntū sūt materia exēcende
 p̄ctis. Sz de h̄ apli⁹ dicit̄ dāre dō. p. de
 p̄cep. et. Tertio ex plenitudine gr̄e. Nā
 z d̄ns aplis p̄mitrēs sp̄m̄ sc̄m̄. Ille vos
 (iq̄) docet oia. Jo. xiiij. Et j. Jo. ij. Un̄
 ctio docet de omnibz. Un̄ z p̄ncipale et

donū sp̄m̄ sc̄m̄ ē donū sapie. Quāto igit̄
 h̄go brā fuerit ceteris excellēt⁹ vnctā sp̄
 sc̄m̄ z gr̄a plena: rāto excellēt⁹ fuit lumie
 diuine sapie illustrata. Un̄ et fm̄ aliq̄
 brā h̄go dū adhuc erat in vtero matr̄ ha
 buit libēri arbitriū vsū z fuit in sublimi
 ori p̄replatois statu q̄ vnq̄ aliq̄ pura crea
 tura fuerit in erate p̄fecta: nec mirādū h̄.
 Nā z br̄s nicolaus ab infātia lactēs q̄r
 ta z sexta feria: m̄amas recubabat. Sc̄us
 etiā h̄ndict⁹ a puericia cepit miracul⁹ con
 ruscare. Et ioanes baptista vt d̄ Ambro.
 sup̄ lu. vere cognouit ch̄m in vtero mat̄
 ris: nō natura sz gr̄a: q̄ ē a puericia in era
 te q̄nq̄ āoz fugit mudū z intravit erē
 mum. Si igitur isti habuerunt vsū ra
 tionis an̄ cōpetētes erate q̄ de cōi lege est
 eras septē ānoz. Extra de delic. pueroz. c
 j. Et de pe. z re. c. D̄s: q̄nto magis de brā
 h̄gine altiori z apliori mō ista credēda sūt.
 Et sic p̄z in ea p̄uilegiū sapial claritatis.
Tertia p̄ncipalis excellētia d̄ excel
 lētia inuincibil̄ p̄ctis: q̄ scz potēs
 ē nob̄ succurrere: si ad eā toto corā
 de trāteam⁹ hūilit̄. Ad insinuādā autē
 hāc p̄ctis excellētiā p̄phetasa ē h̄go sub
 noie h̄ge. Esa. xj. Egrediet̄ h̄ga de radice
 iesse. Jesse interpret̄ incēdiū. H̄ h̄ga hec
 q̄ vt etiā cātat eccl̄ia: est h̄go dei genitrix.
 Bū d̄ egressa de iesse. i. de incēdio vine
 charitatis. Nā ex ineffabili dei charitate
 data ē nob̄ hec h̄go br̄ssimā sp̄ale res
 fugiū z singulare solatiū. Cui etiam a d̄no
 data est triplex p̄ctis nobis auxiliatiua.
Prima: ē p̄ctis destruēdi culpe maliciā
Seda: ē refellēdi demoni astutiā.
Tertia: ē impetrādi nob̄ gr̄am.
Prima igitur ē potestas
 destruēdi culpe maliciā. qz. s̄ in se h̄z oēs
 gr̄as singulis p̄ctis tr̄ias. Por̄ aures hec
 p̄ctis declarari tripliciter: auctoritate: figu
 ra et exēplo. Primo auctoritate. Bern̄.
 Hec p̄ctōz scala vitz p̄ quā debet ad deū
 ascendere. p̄ misericōdia remissiois impetrāda
 Itē de ea cātat eccl̄a. Viscerosa pietate
 cōpūctiua noie. Cōtēplatio q̄ppe deuora
 z affectuosa nominis marie matr̄ cōpun
 ctionē generat in corde p̄ctōis q̄ cōpūctō
 ne destruit maliciā culpe. Cōsidera q̄ppe
 puritate inextimabilē et⁹ et q̄nto f̄dore

Her. De natiuitate

virtutes oēs auerit et p̄ p̄ns oia peccā
abhoruerit sp̄z ibi inuenies causam tue
grubescētie et p̄fusiois. Considera ei⁹ digni
tate sublimem cui reuera ineffabiliter oia
peccā displicēt et q̄ p̄fecto grauissime i pec
catis tuis fuit offensa: et inuenies cam do
loris et afflictiois. Considera insup sue iusti
tie egritate: nam etsi misericordissima sit nihilo
minus tā ē amore iusticie cōfirmata: sic n̄
dubites eā velle peccōres puniri nisi d̄ pec
catū peniteat: sic in tali p̄seruatiōe poteris
lucere cam timorē. Q̄ntū timere debet
peccō: ne p̄p̄ negligentia peniteat et corrige
di vitā suā amittat hui⁹ m̄is mic benuo
lentia et quā p̄t si velit h̄re aduocaram et
patronā: habeat p̄ suis demeritis p̄dēmina
tricē. Hec autē tria supra dicta pudor vitz
seu p̄fusio de peccis cōmissis dolo: et affli
ctio cordis p̄ vltē: et timor dīne vindicatio
nis et amissiois mic sūt q̄si lime q̄bus gol
lif et destruit rubigo peccōz et quib⁹ p̄scien
tia serenat. Et de p̄z quō deuora hui⁹ fa
cre p̄ginis meditatio p̄tate h̄z peccōz des
tructiuas. **Sedō** hoc declarat figura.
Exo. xiiij. h̄z q̄ filij israel b̄nficio p̄ge ma
re trāserūt et egyptij lubmersi sūt. Filij isrl
ex egypto recedētes p̄nie trāfire volētes qui
b̄nficio virge. i. p̄ginis glose. mare. i. ama
ritudine culpe trāserūt. Peccōres em̄ peni
tētes ex peccōz recordatiōe amaricati p̄si
derātes clemētia et dulcedine atq̄ miam
hui⁹ p̄ginis glose q̄ potētissima ē p̄ pe
nitētib⁹ aduocata dulcedine q̄ndā sp̄ci ve
nie cōsequēde in se p̄cipiūt et eiusdem p̄ge
beneficio in mari. i. in amaritudine p̄ pec
catū sumpta egyptij. i. peccā tenebrosa sub
mergūt et destruiūt. **Egyptus** em̄ interp̄
tat tenebra. **Tertio** h̄ declarat exēplo.
De maria egyptiaca q̄ in ciuitate alexan
drie septēdecim annis publice libidini deser
niuit: q̄ cū semel hierosolymā puenisset et
p̄ adorāda cruce vsq̄ ad fores ecclesie euz
alijs deuenisset: subito et inuisibiliter pari
tur repulsas. Cūq̄ iteq̄ atq̄ iterū puenisset
vsq̄ ad limē ianue subito semp̄ repul
sam patiebat cū tñ aliq̄ liberū haberet adi
tū. Ad cor igit̄ redies et cogitā q̄ h̄bi p̄
per suos scelez imanitate accidere: respici
et vidi tibi imaginē h̄re virginis: cepit
ergo peccō tū dere et lachrymas amarissim

mas fundere et a cordis intimo gūter sub
spirare: h̄ramq̄ p̄ginē lachrymabiliter ero
rare p̄mitēs de cetero se caste victuram.
Consideratio q̄ppe puritatis virginis m̄is
dei p̄fusione sibi et horrorem suoz ingere
bat peccōz. Cū autē orasset et in noie beate
virginis fiducia recepisset: fores ecclesie ad
h̄t et sine impedimēto intrauit. Cūq̄ san
ctā crucē deuotissime adorasset: oīdanem
trāh̄t et in desertū iuit xlvij. annis nullum
penitus hoīem vidēs māsit: sanctissimaz
q̄ vitā ibi duxit: nec illo toto tpe nisi tantū
tres panes q̄s secū tulerat ab hierosol
ymis comedit. Vide si vis h̄storia in le
gēda aurea. In h̄ exēplo p̄z q̄ p̄p̄plio
deuota puritas et scitatis p̄ginis glose p̄
tuit et p̄tate h̄z peccōz destructiuā.

Secūda ē ptās refellendi

deonū astutiā: q̄ p̄tās p̄t declarari auctori
tate figura et exēplo. **P̄tio** auctoritate.
H̄a B̄n̄. iij. di. d̄ns ad serpēte loquēs de
p̄gine maria natiuitate. **Ipa** p̄teret caput
tuū. i. p̄tate tuā. **Ite** Lan. vj. Terribiliter
castroz acies ordinat: terribilis inq̄ deo
monib⁹. **Ite** numeri. xxij. **Perice** de ca
dictū est. **Resurget** virga et israel et cōfō
ret duces moab. i. hostes sp̄iales: moabi
te em̄ erāt aduersarij filioz israel. **Ite** h̄z
rabāt sp̄iales inimicos p̄pli dei. **B̄n̄**
Fluūt et pereūt sic cera a facie ignis d̄no
nes vbiq̄q̄ inuenit crebra nois marie
in uocatiōem. **Sedō** h̄z. Exo. viij. **Uir**
ga moysi deuorauit virgas magoz: in h̄
signat q̄ p̄tās p̄ginis p̄ moysi p̄gā signata
destruit et p̄fudit p̄gas. i. p̄tates demonū.
Ite iudith q̄ erat mulier pulcherrima for
tissima et p̄dētissima in sensu p̄boz: am
putauit caput holofernis et liberauit pop
pulū de fuitute nabuchod. i. h̄z p̄go am
putauit caput. i. p̄tate et vigore atq̄ d̄aco
nis: et sic fidele p̄plm ab ei⁹ fuitute libera
uit. **Ite** B̄n̄. xxvij. vidit iacob scala cui⁹
sūmitas celos tāgebāt et d̄m̄ innixū scale
et āgelos descēdētes et ascēdētes p̄ eā: d̄
q̄ terribilis est locus iste. **H̄a** p̄go am
putauit scala cui⁹ innix⁹ est d̄ns p̄ incarnatiōe
et per quā descēdūt angeli ad hoies et bo
mines ascēdūt in deū. **D̄m̄**. fer. de nati
uite beate marie. **Hodie** fili⁹ fabri q̄ fabricauit
est aurorā et sole fabricauit sibi animarū

scalam cui? bassis in terra: caput s'o stabi
 litur i celo. Hec ille. In q'cuq' s' loco hec
 scala fuerit deuote inuocata terribil' est lo
 cus ille demonib'. Tertio ex'plo. Legit
 q' mulier q'da multas molestias sustine
 bat a demone in forma huana sibi visibili
 ter apparere. Hec ex' p'silio cuiusda' sc'i vi
 ri cu' diabol' ad ea accederet eleuauit ma
 nib' cepit exclamare. d. Sct'a maria ad
 iuuu me statimq' diabol' q'ni lapide p'cus
 sus territus sc'itit z euauit: nec postmo
 du' ad ea accessit. It' legit. q' q'da mona
 chi q'dam mane iuxta flumē stabat: fabu
 lis z ociosis vacates. Et ecce audiunt re
 miges p' flumē impetuose nauigates: q' b'
 dicunt. Qui estis vos? At illi. Demones
 sum' q' aiā h'ebit' p'positi dom' reg'
 fraco' q' a monasterio sc'i galli apostata
 uerati i infernū deserim' q'd audientes mo
 nach'i uehementissime timuerūt z fortit' ex
 clamauerūt d. Sct'a maria ora p' nos.
 Quib' dixerūt demones: h' p' uob' ma
 tiā inuocastis: uos ei submergere z disce
 pere uolebamus qz uos dissolute z extra
 doctā p'fabulātes inuenim': tūc monachi p'
 maria liberati z p'tecti redeiit ad cenobiū
 marie grās agētes. It' legit in li. de mi
 racu. b. vir. Quedā m'ona brē marie de
 uota ples suas informādo ille docuit z vt
 ea in necessitatib' inuocarēt d. Aue maria
 Habebat autē fillā q'ndā dissolutā z uaga
 būdā atq' saltatrice quā pluries correxit
 s' nihil p'cebat qz p' eaz p' ceter' pueris
 suis dilexit q' puleraz mudana eēt: z emē
 ei p' pulcras atq' p'opositas vestes. Hec i
 vna die dñica fatigata chorizādo: iuit ad
 q'dā pomeriū z sedit sub arboze uolens
 resocillari. Cui statū diabolus affuit d.
 Surge ueni mecum. At illa. Quis nā es tu?
 Et ille. Sū diabol' cui' uolūtate conar'
 adimplere: arma z rete n'ra ad capiēdas
 animas mō recipies stipendia tua qz per
 uanū ornatiū tuū z gest' tuos ad prauas
 cōcupiscētiās multos induxisti. Attebat
 q' diabolus statim ea rape. At illa subit'
 to meoz instructōis m'ne clamauit d. Vir
 go maria adiuua me. Et statim clara uo
 ce dixit. Aue maria grā plena. zc. Et dia
 bolus ait. Maledicta sit q' te hoc docuit.
 Si nō ita dixisses: iudicio dei ad infernū

incendū te traxissem ubi cū tuis s'ilib' pe
 nam p'dignā inuenisses. Postmodū g'nūq'
 ampli' chorizauit: p'opositas vestes depol
 suit: uitāq' hūilit' emēdauit z brē p'gini vlt'
 qz ad mortē deuote fuitit. Sūt alia mult'
 ta h'mōi ex'pla similia q' possēt add'ci p'
 bene placito.

Tertia est ptās impetrā
 di nob' grās. It' uocat m' grē. Hec at pore
 stas ē t'pler. **P**ria ē ptās ipetrādi grās
 repatiuā corp'al idigētie. Et hec declarā
 ri potest: auctoritate: figura: z ex'plo.
Prio auctoritate. Ant. Audiuim' p'limos
 i suis piclis feordari nois p'ginis marie z
 illico dis picli malū euasisse. **S**ecūdo sig.
Sen. q. sic mēto d' ligno uite d' q' di. Aug.
 li. de q. ve. z no. re. q' gust' arbor' uite cor
 ruptōz corp'is lib'ed' Deniq' et p' p'ctm
 potuit hō insolubil' manere si p'missus eēt il
 li edere de arboze uite. Hec ille. It' Sen.
 ij. d'f. Ne forte mir. ma. su. et lu. d. li. vi. et
 co. et vi. i. efnū. Btā p'go. Ne p't dicit arbor
 uite ex' q' ortus ē fruct' uite. Et licz h' ma
 gis h'eat itelligi d' uita spūal: tū ē itelligi
 p't d' uita corp'al: q' uic' p'go brā h'z p'atē
 ipetrādi grām repatiuā et uite corp'al et
 eaz q' ad uitā corp'alē spectāt. Prouer. ij.
 Lignū vi. his q' ap. eā. **T**ertio ex'plo.
 Narrat prudēt' ex' gestis dām. Ioānes
 da. p'go pmanēs p'gini marie deuot' gre
 cis lris z artib' liberalib' istruct' i scribē
 bēdo g'ris' z i dicitamie. Capt' a sarace
 nis filii dñi i cui' p're cesserat: i scripturaz
 i alijs ad sciaz p'rinētib' sic istruxit vt i di
 ctamine: lra: et uoce: n' nisi ioānes putaret
 Amar' itaq' ioānes a theodosio ipatore
 cū ap' d' eū eēt: discipul' iuidia agitat: lras
 igit' dicitauit z scripsit traditionē ipatoris
 et imp' p'rinēte quaz furtiue p'stantino
 polim misit: palatioq' ipatoris: p'leera iud'
 ra ē. Et illa lecta: mod' dictandi et forma
 lre dinoscit eē ioannis. Ab ipatore ioan
 nes accersit p'umelijs et iniurijs et iul'
 cūq' puiciat et pditor iperij appellat. Qu'
 sa ē et lra. Rūdit. Uere dñe modū dictan
 di et formaz scribēdi meaz eē ego cōg'sco:
 s'z rest' ē mibi de' qz hec n' feci. Lucris g'
 p'stuperib' in eū et reū eē mort' clamātib'
 Iudices (qz amē' ipator' fuerat) n' debe
 re eūz mort': s'z manū q' tātū nefas p'p'rat

uerat abscidi sententiauerunt. Quo facto: i
 detestatione tanti sceleris suspensa est manus
 in monasterio ipsius iohannis. Qui mox ad
 imaginem spealis dñe sue marie adueniens
 diuino vulnere et extrinseco brachio eam p
 cabat. di. Heccine dña mea nroꝝ sunt pie
 mia meritoꝝ: digne me p mentis pctõꝝ
 meoꝝ flagellari voluisti: sed vt qd instru/
 menti officij tui pmisisti penitẽ abscindi:
 Hec q̃ppe manũ hymnoꝝ laudis tue cari
 ca sepi scribebat: et corpus et sanguine filij
 tui offerrebat. Eũq; talia potaret/ipsi in le
 ctulo suo nec plene vigilanti nec plene dor
 mienti brã f̃go cũ magno lumie hilariq;
 facie apparet di. Quid agis puer fidelissi
 me: Heu(inq̃r ille) dña vt qd interrogas
 vbi eras cũ hec paterer: ecce ad meũ imo
 tuũ dedit: i ecclesia peder abscisa clieꝝ tui
 manũ. Et illa: Cõfortare(inq̃r) fili in dño:
 His dictis: eo videte ecclias adijt: dela
 tãq; ide manũ suo brachio restituit. Tũc
 ille g̃ras agens: sacro mane puocatis fra
 trib; manu ondit: moxq; missam de brã
 f̃gine alta voce celebravit. Imp̃ator autẽ
 audito miraclo pedester ad eu venit: Et
 manũ deosculas/ ab eo inq̃rit: si que alicu
 bi cog̃sceret q̃ suũ dicitã di gen? / et for̃maz
 scribẽdi haberet: qd ille qdẽ ei retulit: et q;
 p̃tas diligẽtĩ inq̃sita innotuit. Hec Pru
 denti? Itẽ narrat Cesari? Cũ duo hone
 sti clerici p terrã albiensũ hereticoꝝ trã
 itũ facerẽt: cũ eccliã vidissent in via de/
 solatã: at̃ vnus alteri: Sabbatũ est: In/
 trem? hanc eccliã vt dicam? missam in
 honore brẽ f̃ginis: Portabãr em̃ secũ li
 brũ et calicẽr indumeta sacramentalia. Sz
 anteq; esset missa p̃pleta/ hereticas p̃diti
 sunt/ q̃ armata manu intrãtes et sacerdotẽ
 de eccia trahẽtes lingua ei? radicẽ absc
 iderunt: Quẽ locũ cũ m̃tro labore muti
 latũ deducẽs/ monachis euz p̃mendãunt.
 In nocte s̃o epiphantie cũ solenes decãta
 rentur vigilie: p deuotidẽ ei? in oratoriu
 an altare qdãdam portauerũt. Qui cũ ma
 trẽ mie deuore inuocasset: illa ei apparet
 et carnẽ lingue formãz habentẽ in manu
 tenẽs dicit orãti: Quia p̃pter fidẽ filij mei
 et honore meũ lingua p̃uatus es: ego no
 uã tibi restituor: ap̃ os tuũ. qd cũ fecisset:
 digitis orũ ei? immisissis: radicẽ p̃cise carnẽ
 eandẽ diuini: sicq; disparauit. Qui cũ Sa

charia mox in laude erũpens dicit: Ave
 maria: vsq; in fine: quã salutationẽ cũ cre
 brius repereret stupentes accurrit m̃i
 nistri: accurrerũt de choro monachi: de
 tagrandi miraclo deũ eiusq; genitricẽ glo
 rificantes. Nõ igit imemor: nec ingratus
 tanti bñificij clerico? in eodẽ cenobio fact
 est monach? Hec Cesari? Itẽ legit
 Leo papa in die resurrectionis dñi cũ m̃s
 sam papa in die resurrectionis dñi cũ m̃s
 sam eius manũ deosculata est: et q̃ in eoz
 uehemẽs carnis tentatio insurrexit: pu
 aut̃ dei eandẽ manũ se scadalizantẽ p̃u
 rus amputauit et a se reiecit. Ineca m̃ro
 mur orebat in p̃lo: cur summus p̃dẽter
 morte solito diuina nõ celebraret. Tũc Leo
 ad brã virgine se p̃uertit: et eius p̃u
 tie totalitẽ se p̃misit. Illa s̃o p̃rimo sibi
 fuit et suã manũ scripsit: suis manib; res
 tituit et reformauit iudẽs vt p̃cederet
 sacrificiũ suo filio imolarer. Leo igit
 p̃lo qd sibi p̃gerat publicauit: et manũ
 restituta oibus ondit. Patz itaq; q̃
 go beatissima p̃tate habz impetrãdi
 reparatã corp̃alis indigẽtẽ. Sed
 p̃tate impetrãdi grã reformatã
 p̃cientie: q̃ declarari p̃r auctoritatẽ
 gura: exemplo. P̃mo auctoritatẽ
 sibi dicitũ est ab angelo Luca. j. Inueni
 grã apud dñm. gratiã inq; nõ p̃
 sed p̃ toto m̃do. An? Maria tu pctõ
 toti m̃do despectũ/ materno affectu
 plecteris: nec deseris eũ q̃sq; de
 catus ipm sue grẽ reformabit. Sed
 gura Num. xx. dicit: q̃ cũ moyses virga p̃
 lit bis silicẽm egresse sunt aque largi
 Petra fm̃ ap̃ lin. j. Coꝝ. x. erat chis. Et
 cur cantat eccia: Virgo dei genitrix
 ga est. Moyses aut̃ q̃rens aquã signa
 cat quemlibet desiderantẽ aquã signa
 lem gratie: qui debet ad virgã hanc
 ire vt suis meritis et p̃cibus pulce
 cutiat petrã chustã a quo p̃cedunt
 largissime gratiaz. Vel aliter: Ex p̃
 ratione deuota hui? virge p̃curatur
 cor durum et sapiẽ: p̃siderando. Scẽ
 ritatẽ et d̃ ignitatẽ inextimabilẽ vt
 ducti possit ad p̃fusionem et dolorem
 catis: modo iam superius dicto in bo
 pitulo articulo p̃mo: et sic poterũt
 aque p̃punctiois largissime. Ad hũ

pūnet figura Hester q̄ p̄ ceteris grām iue
nit corā rege & misericordiam ip̄clauit p̄lo if
rael tā mortū adiuuicāto. Hīde in li. hester
a. ij. ca. vsq̄ ad. vij. **Tertio** exēplo. Ap̄
staliū anno dñi q̄ngētesimo decimosēptio
fuit vir q̄dā noīe theophilus cuiusdā dñi vii
cedēs (vt ait fulbert⁹ carnotens⁹ ep̄s) q̄ tā
prudens sub ep̄o res eccl̄asticas dispensā
bat: q̄ mortuo ep̄o eū dignū ep̄atu oīs po
pul⁹ acclamabat. At ille vicedñatu p̄ter⁹
alū in ep̄m maluit ordinari. Tandem ab
ip̄o officio iuite ab ep̄o deposit⁹ in tanrā i/
patentiā est delapsus vt ad suā recupandā
dignitatē cuiusdā iudei malefici p̄siliū ex
peteret. Ille igit̄ diabolu aduocauit: & ad
uocat⁹ p̄ter⁹ venit Theophilus. Ḡ iussu del
monis ch̄m & m̄res et⁹ abnegauit ch̄iane
p̄fessionē abrenūciāuit: & ip̄ius abrenūcia
tōis & abnegatiōis chirographū suo san
guine p̄rio sepsit: & scriptū anulo sigillauit
& sigillatū demoni tradidit: & sic ei⁹ hūito
se addixit. In crastinū igit̄ p̄curatiōe del
monis theophil⁹ in grām ep̄i recipit & i sui
officij dignitatē restituit. Tandē ad se re
uersus d̄ eop̄d fecerat valde ingemuit. et
ad p̄gine gl̄osā tota mens deuotiōe cōfu
git. Lūg. ij. diez atq̄ noctiū spacio ieu
ngs & orōibz instantissime atq̄ humillī
me p̄seuerāss; rotūq̄ corp⁹ macie attenua
tū esset: br̄issima p̄go in visioe illi apparēs
d̄ impietate ip̄m redarguit: & diabolo ab
renūciare p̄cepit et ip̄m in filij sui grām re
parauit. Et ad iudiciū indulte venie iterū
sibi apparens chirographū q̄d diabolo de
derat sibi reddidit & sup̄ pectus ei⁹ posuit
Quo recepto: theophilus vehemēt exul
tans coram ep̄o omniq̄ p̄lo quod sibi ac
ciderat retulit. Et cunctis admirantibz et
p̄ginem gl̄osam laudantibz: ip̄se post tri
dñū splēdid⁹ facie mirabilis effect⁹ in pa
te q̄euit. **Tertia** ē p̄rās impetrādī grām
adeptiū ēne gl̄e. Et p̄t hęc p̄rās decla
ran: autoritate: figura: & exēplo. **P̄rio**
autoritate. Nā eccl̄a vocat eā portā celi dī.
Aue maris stella. &c. felix celi porta. Grez
Tu regis altī ianua et porta luc⁹ fulgida.
Secūdo figura. Hester. v. dī q̄ aluerus
p̄ndit virgā regiaz hester in signū clemē
tie: & sic hester ingressa est in palatiū reg⁹.
Aluerus itē p̄t beatitudo. iō dat intelli
gere deū qui est ip̄a beatitudo obiectiua.

Hester interpretat preparata in tpe. ideo h
nobis significat fidelem aiām: que in tpe
p̄sētis vite se preparat ad beatitudinem
p̄sequendā. Rex itaq̄ sup̄ne ciuitatis hie
rusalem: videlz ip̄se deus p̄ndit aie fidelē
p̄parare in tpe virgām regiam. i. virginem
matrem reginam misericōdie in signūz diuine
clementie: per quā virginem intro ducit fi
delis aīa in palatiū sumi regis. Ps. Vir
ga directiōis virga regni tui. Itē ad hoc
valet figura. **Prop̄osita** de scala iacob: cuius
sumitas &c. Beata enīz virgo est scala per
quam aie fideles ascendūt in celū. **Tertio**
exēplo. Legit̄ de beato bernardo q̄
ipse tribus vicibus vidit beatāz virginem
descendere in purgatoriū cū luce magna:
Et cū venisset ad ostiū purgatoriū: oīs
aie fidelū que ibi erāt clamabant. **O** res
gina celi et mater dei libera nos. **E**t cum
egrederetur: semp̄ educebat inde magnāz
aiarum multitudinem. Parec itaq̄ p̄po
rens est hęc virgo beatissima. **N**ec mirūz
si tanta data est ei potestas: quia mater est
oipotētis. Bern. Data est tibi oīs pote
stas virgo beata in celo et in terra vt om
niā quecuq̄z volueris valeas impetrare.
Hęc ille. **P**ensem⁹ igit̄ q̄vile nobis sit:
imo q̄necessariū ex tota animi deuotione
ad hanc dñam potentissimā transire et res
fugere. Peccatores enim sumus & multīs
culparū malicijs obnoxij: hanc ergo virgi
nem adēamus: quia potestatem habet de
struendī culpe maliciam. **O** q̄miseri sum⁹
si non destruat̄ur et aboleatur culpe mali
cia i nobis. **P**rouerb. xij. **D**iseros popu
los facit peccatū. **M**agna igit̄ur nobis in
cumbit necessitas vt ad hanc virginē trā
eamus. **I**tes hostes inuisibiles nobis in
sestos habemus: qui multiplicibus caute
lis nobis insidiāt. **E**ph. vj. **N**obis ē col
luctatio aduersus p̄ncipes & p̄tates: aduer
sus mūdi rectores tenebrāz hāz: & sp̄nā
lia neq̄tīe. **F**ortes q̄ppe sunt h̄mōi hostes
Job. xij. **N**on ē sup̄ terrā p̄rās q̄ compare
tur ei. s. diabolo. **D**ebiles nos sum⁹. **N**ec
cessarie igit̄ habem⁹ ad hanc potentissimā
dñāz trālire & cōfugere qz ip̄a hz p̄tate re
fellendī demonū astutiā. **I**nsup̄ grā mul
tipliciter idēgem⁹. **H**anc q̄ m̄rez grā adē
amus deuotissime qz p̄tatem habes impe
trandī nob̄ multiplicē grām. **H**anc igit̄ to

22

Ber. De Natiuitate

tis affectibus veneremur totaque deuotione laudem? oēs parit qz omibz parata ē subitū diū impendere z grām impetrare. **I**ō bñ dicit Bern. Ille sol? sileat laudes tuas? go brā qz te in suis necessitatibz fidelit inuocari sibi senserit defuisse. Et Chrys. Dulcis maria nō est fas te posse illū desere qz spem suā fiducialit in te posuerit. Hec ille. Suā etenim dulcedinē z beniuolentiaz iexamabile nobz oñdit. cū nos hortat: nos vocat: nos dulcit iurat dī. Trāste ad me oēs zc. z sequit: z a generationibz meis implemini. i. regenerationibz spūalibz p grāz factz z fiendis meis meritis z intercessiōibz bus glōsosis apd deū. Qui edūt me adhuc elurterē. i. qz gustant meā dulcedinē qz ē cibus z potus. i. tota spūalis aie refectio ad huc desiderabunt p p̄mpli? gustare z p̄fectius. Hec ē p̄ditio spūalium qz q̄nto amplius gustant tanto magis desiderant. seq̄t. Qui audit me. i. iurationem meā dulcissimā. non p̄fundet finalē p̄fusiōe damnationis eterne: z qz opant in me nō peccabūt. i. qz regulabūt oga sua exēplari uite mee qz sē p̄ fuit purissima z rectissima. Et qz elucidat me/magnificādo corde puro z deuoro gratias a deo mihi dadas. vitā eternā habebūt. Nā in euāgelio dicit saluator. Si q̄s mihi misstrauerit honorifica. eū p̄ me? zc. Et iter. Vbi ego sū ibi z minister me? erit. **I**ō. xij. Qui aut ministrat p̄ ḡm glōse ministrat z ei? filio. qz em̄ m̄ez honorificat p̄pter filiū: magis honorificat filiū. **I**uxta illud maximā logicā. Propter qd est vnū qd qz tale z illud magis. **I**ō qz honorificat m̄ez dñi z ei ministrat honorificabit a deo p̄pter cū ipso filio erit in gl̄ia celesti. Hanc igit m̄ez elucidem? eā laudādo grā eius magnificādo. vt ei? meritis z p̄cibz p̄sumat? to hui? instabilis eui flexu ad vitā eternā eū ea z serijs angelis p̄ringam? Amen.

Aliud thema p̄ s̄mone p̄cedenti. **E**o em̄ m̄ pulcre dilectionis z timoris z magnitudinis Eccl. xliij. **I**n plona glōsissime dei m̄ris introducūtur hec verba. **I**n quibz ipsa benignissime atqz dulcissime nos hortat ad eius dilectionē reuerentiā z deuotionē: ostendens tres suas singulares excellentias. **P**rima est excellentia inuolabilis puritatis: p̄pter quā a nobis ē maxie diligibilis. **I**ō dicit.

Ego m̄ pulcre dilectiōis: mater in quā p̄ excellentia qz p̄re ceteris omibz post deū vnū diligibilis. z dicitur hec dilectio pulchra ratione sue puritatis. **S**ecunda est excellentia inextimabilis dignitatis: p̄pter quā a nobis est reuerentissime honorabilis. **I**ō dicit. Ego mater timoris. scz reuerentialis. Nam ad eā p̄pter suam admirabilem dignitatē p̄cipue habere debem? reuerentia. **T**ertia est excellentia inuincibilis potestatis. p̄pter quā a nobis est cū oī deuotionē laudabilis qz scz illa sua mirabilis potestas nobis est maxime necessaria z utilis. **I**ō dicit. Ego mater magnitudinis. magne virtutis z p̄tatis. Et sicut iam dicit cū est noie m̄ritatis intelligit spūalis qdā excellentia respectu dilectiōis z aliorū quorū se dicit matrē. **P**oteris ulterius profectū qui iuxta ea que i p̄cedenti s̄mone dicta sūt.

Alius sermo de natiuitate

Orietur stella

Orietur iacob. Numeri. xliij. **A**duētus alicuius persone notabilis z precipue auctoritatis puta regis aut regine in ciuitate aliquā solet p̄nunciari z p̄conizari. **I**deo aduētus siue natiuitas glōse matris dei regine totius mundi multis fuit p̄phetarū atqz patriarchaz variisqz effiguris p̄nunciata z p̄conizata. **I**nter quas p̄conizationes vna est in qua p̄nunciata est natiuitas huius virginis sub noie stelle in verbis p̄dictis. **B**er. **I**psa est nobilis stella orta ex iacob cui? radius illuminat vniuersū mundū. **D**icit aut stella p̄ similitudinē z trāsumptionē vt. s. p̄ similitudinē stelle intelligam? excellentia virginis z p̄mūctas. **C**omparat itaqz virgo clarissima stelle celi z vocatur stella p̄pter tres precipuas rationes.

Primo ratiōe naturalis cōditionis. **S**ecūdo rōne stellaris signatiōis. **T**ertio rōne spūalis opatiōis.

Prima igit similitudo marie ad stellam sumitur ex ratiōe naturalis cōditionis stelle. **E**t hec naturalis cōditio est triplex. videlicet.

Cōditio puritatis. **C**ōditio incorruptibilitatis. **C**ōditio luminositatis.